

**การพัฒนาคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ
วิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
Development of the Teacher Manual to Enhancing Learners'
Competency, Bamnet Narong Industrial and Community Education College,
Office of the Vocational Education Commission**

ชนะคมศร คงยืน^{1*}

Chanakhomsorn Khongyuen^{1*}

^{*1}วิทยาลัยเทคนิคนครปฐม จังหวัดนครปฐม 73000

^{*1}Nakhon Pathom Technical College, Nakhon Pathom 73000

Received : September 6, 2022 Revised : December 13, 2022 Accepted : December 14, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพความต้องการในทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพอิสระและแนวทางการพัฒนาคู่มือครู 2) พัฒนาคู่มือครู 3) ทดลองใช้คู่มือครู 4) ติดตามผลการอบรมและปรับปรุงคู่มือครู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คิษย์เก่าที่เป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ประสบความสำเร็จ ครู และผู้เรียน วิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ ปีการศึกษา 2562 และปีการศึกษา 2563 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คู่มือครูฯ แบบทดสอบแบบประเมินผลกิจกรรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที่แบบไม่อิสระ ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพ ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาคู่มือครู พบว่าทักษะที่จำเป็นในการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ ประกอบด้วย การเขียนแผนธุรกิจ การประเมินจุดอ่อนและจุดแข็ง การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ และการบริหารจัดการเงิน

2. ผลการพัฒนาการสร้างคู่มือครู ประกอบด้วย เนื้อหา 4 หน่วย ได้แก่ 1) การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ 2) การประเมินจุดอ่อนและจุดแข็งของธุรกิจ

3) การบริหารจัดการเงิน และ 4) การเขียนแผนธุรกิจ ผลการประเมินคุณภาพของคู่มือครู อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้คู่มือครู พบว่า ผู้เรียนมีผลการทดสอบความรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีค่าประสิทธิภาพของคู่มือเท่ากับ 89.20/92.84 และดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.88

4. ผลการติดตามผู้เรียนหลังการอบรม พบว่า ผู้เรียนที่ประกอบอาชีพอิสระมีผลประกอบการดี ไม่มีหนี้สินคงค้าง ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด และภาวะการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา มีแนวโน้มศึกษาต่อและประกอบอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น สำหรับการพัฒนาคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ มีการปรับปรุงเนื้อหาสาระที่สำคัญสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

คำสำคัญ: การพัฒนา, สมรรถนะผู้เรียน, คู่มือครูการประกอบอาชีพอิสระ

Abstract

The purposes of this research were to : 1) studying conditions, necessary skills needed for self-employment; and guidelines for developing teacher manual 2)

^{*ชนะคมศร คงยืน}

Email : chanakhomsorn@gmail.com

developing teacher manual 3) experimenting teacher manual 4) follow up the training results and improving the teacher manual. The samples were alumni who are success in self-employed; teachers and learners at Bamnet Narong Industrial and Community Education College, academic year 2019 and 2020. The tools used in this research were teacher's manual, test, activity assessment forms. The data were analyzed by percentage, mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), and t-test dependent. The results of the research were :

1. The results of the study of conditions, needs and guidelines for development of the teacher's manual revealed that the skills needed to be a self-employed person consisted of : writing a business plan, weaknesses and strengths assessment, business networking and money management

2. The result for teacher manual development found that, it consists of 4 units : 1) business networking 2) business weaknesses and strengths assessment 3) money management and 4) business plan writing. The quality assessment for the teacher manual resulted at highest level

3. The results of using teacher manual showed that the learners had the posttest score higher than pretest. Indicated efficiency of the teacher manual that they became higher test results after the training than before the training with statistical significance at the level of $p < .01$, the efficiency of the teacher manual was 89.20/92.84 and the effectiveness index (E.I.) of the teacher manual was 0.88

4. The results of follow-up learners after the training revealed that self-employed learners had good performance. No outstanding debt. The satisfaction of the school administrators and teachers was at

the highest level. The resulted from employment monitoring of graduates showed increase tendency to higher study and self-employment. For the development of a teacher manual to enhance the student's competency in self-employed, important content has been updated in accordance with the current situation.

Keywords : Development, Learners' Competency, Teacher Manual Self-Employment.

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 3 ว่าด้วยการจัดการศึกษามাত্রา 20 ระบุว่า “การจัดการอาชีวศึกษาก่อรูปวิชาชีพให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในหมวดที่ 4 ว่าด้วยแนวทางการจัดการศึกษามাত্রา 24 ระบุว่า “กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังนี้ (1) จัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนโดยจะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) การฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา (3) ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียน การจัดการกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้

ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ” (Office of the Education Council, 1999) ประกอบกับพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาพ.ศ. 2551 มาตรา 6 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพต้องเป็นการจัดการศึกษาในด้านวิชาชีพที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นการยกระดับการศึกษาวิชาชีพให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยนำความรู้ในทางทฤษฎีอันเป็นสากลและภูมิปัญญาไทยมาพัฒนาผู้รับการศึกษาให้มีความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพในลักษณะผู้ปฏิบัติหรือประกอบอาชีพโดยอิสระ” ส่งผลให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาทุกแห่งต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะวิชาชีพเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาดังกล่าว

ประเทศไทยมีการสอนทักษะการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระให้ผู้เรียนไม่มากนัก อาจเพราะสังคมไทยไม่ต้องการผู้ประกอบอาชีพอิสระต้องการเฉพาะแรงงานที่มีทักษะและทำตามคำสั่ง เห็นได้จากการที่ประเทศไทยขาดนวัตกรรมใหม่ ๆ จากรายงานใน Doing Business 2018 : Reforming to Create Jobs ของธนาคารโลก (World Bank Group, 2018) ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับเป็นประเทศที่เริ่มต้นธุรกิจง่ายเป็นอันดับ 36 ของโลกใช้เวลาเฉลี่ย 4.5 วัน หากจะเริ่มต้นธุรกิจการมี “โอกาส” แต่ขาด “องค์ความรู้” จึงเป็นเรื่องน่าเสียดายที่ผู้ประกอบอาชีพอิสระหรือผู้ประกอบการรุ่นใหม่ต้องเรียนรู้องค์ความรู้เหล่านี้เองในภายหลัง เมื่อการศึกษาสร้าง “ลูกจ้าง” มากกว่า “ผู้ประกอบอาชีพอิสระ” ระบบการศึกษาที่ผ่านมามุ่งสอนแต่องค์ความรู้ทางวิชาการหล่อหลอมให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง รวมไปถึงค่านิยมในใบปริญญาบัตร คนมีความรู้ระดับปริญญาโทและปริญญาเอกมาเป็นลูกจ้างมากกว่าเป็นเจ้าของธุรกิจ ในขณะที่ผู้ประกอบอาชีพอิสระอาจมีได้เรียนในระดับสูงนักแต่เกิดจากประสบการณ์ในการลงมือ

ลองถูกทางธุรกิจจนเกิดความเชี่ยวชาญแล้วจึงจ้างคนมีความรู้เฉพาะทางสูง ๆ มาทำงานการไม่มีข้อจำกัดทางวิชาการที่ย่างยากทำให้ในปัจจุบันสามารถหาความรู้ได้จากอินเทอร์เน็ต รวมไปถึงสถาบันต่าง ๆ ที่เปิดสอนคอร์สเรียนฟรีเพื่อสนับสนุนธุรกิจ ช่องทางดังกล่าวจึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกเพื่อเสริมสร้างทักษะผู้ประกอบการอาชีพอิสระ

การสร้างให้เกิดผู้ประกอบการอาชีพอิสระหรือผู้ประกอบการรุ่นใหม่มีความสำคัญมากกับประเทศไทย เพราะเป็นกลไกในการสร้างความเติบโตให้กับเศรษฐกิจในระยะยาว ซึ่งที่ผ่านมาประเทศไทยมีการกระตุ้นให้เกิดผู้ประกอบการอาชีพอิสระหรือผู้ประกอบการรุ่นใหม่มาโดยตลอดเพื่อให้ผู้ประกอบการอาชีพอิสระรายใหม่สามารถขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างแท้จริง ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมุ่งแสวงหาและพัฒนาผู้ประกอบการอาชีพอิสระรุ่นใหม่ที่สามารถสร้างมูลค่าสูงได้ เช่นผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่มีการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมผู้ประกอบการอาชีพอิสระในงานสร้างสรรค์และออกแบบให้มีศักยภาพในการประกอบธุรกิจสมัยใหม่ที่สามารถแข่งขันในตลาดสากลได้ ภาครัฐจึงจำเป็นต้องให้การส่งเสริมในหลายประเด็นทั้งในเรื่องการสร้างเสริมโอกาสให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่อยอดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไปสู่ธุรกิจการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาธุรกิจใหม่ และส่งเสริมให้เกิดปัจจัยสนับสนุนที่เหมาะสมกับผู้ประกอบอาชีพอิสระรุ่นใหม่กลุ่มนี้ เช่น รูปแบบของแหล่งเงินทุน และสิทธิประโยชน์ที่เอื้อกับรูปแบบของการดำเนินธุรกิจ เป็นต้น เพื่อให้ประเทศไทยก้าวผ่านการเป็นประเทศที่ใช้ประสิทธิภาพเป็นแรงขับเคลื่อนสู่การเป็นประเทศที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมเป็นแรงขับเคลื่อน ดังนั้นการส่งเสริมผู้ประกอบการอาชีพอิสระหรือผู้ประกอบการรุ่นใหม่ให้เกิดการพัฒนาทักษะความสามารถเพื่อให้สามารถแข่งขันในยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนและจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน (Toyota, 2017)

ปัญหาที่สำคัญของผู้ประกอบอาชีพอิสระรวมถึงผู้ประกอบการรุ่นใหม่ยุคไทยแลนด์ 4.0 มี 3 ประการคือ ขาดการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการอาชีพอิสระและผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ขาดการส่งเสริมการเข้าถึง

แหล่งเงินทุน และขาดการพัฒนาเครื่องมือการส่งเสริมผู้ประกอบการอาชีพอิสระ และผู้ประกอบการรุ่นใหม่ให้มีประสิทธิภาพ โดยปัญหาด้านการขาดการส่งเสริมและพัฒนาผู้ประกอบการอาชีพอิสระและผู้ประกอบการรุ่นใหม่เป็นปัญหาแรกที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญและเร่งแก้ไขปัญหาโดยใช้การยกระดับผลิตภาพเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพราะการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศในภาวะการแข่งขันที่รุนแรงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญอย่างมากกับเรื่องการพัฒนาผลิตภาพ เทคโนโลยี และนวัตกรรมให้กับผู้ประกอบการอาชีพอิสระและผู้ประกอบการรุ่นใหม่เพื่อส่งเสริมให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับมูลค่าให้กับสินค้าและบริการตลอดจนเป็นเครื่องมือที่ช่วยเสริมสร้างให้ผู้ประกอบการอาชีพอิสระและผู้ประกอบการรุ่นใหม่สามารถแข่งขันมากขึ้นทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศเพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางและมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับประเทศพัฒนาแล้ว สถานการณ์ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมของผู้ประกอบการอาชีพอิสระและผู้ประกอบการรุ่นใหม่ของไทยยังอยู่ในระดับที่น่าเป็นกังวลอย่างมาก จากรายงานของ The Global Innovation Index 2015 (Dutta, Lanvin, & Wunsch-Vincent, 2015) ซึ่งประเมินและจัดอันดับความพร้อมและศักยภาพด้านนวัตกรรมของประเทศต่าง ๆ ได้จัดประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 55 จาก 141 ประเทศ ขณะที่ตัวชี้วัดอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การลงทุนวิจัยและพัฒนาการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาโดยการจดสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร และลิขสิทธิ์ ยังอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีจุดอ่อนในเรื่องการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานวิจัยต่าง ๆ กลไกการเชื่อมโยงงานวิจัยระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และยังขาดความชัดเจนในการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการวิจัยและพัฒนาเชิงพาณิชย์ (Thakhakorn & Chantuk, 2017)

จากการศึกษาพบว่าทักษะสำคัญที่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ หรือผู้ประกอบการ Startup และ SME ควรมี ได้แก่ 1) ทักษะด้านการเงิน (Finance)

ควรมีความเข้าใจเกี่ยวกับการอ่านงบการเงิน การวิเคราะห์งบการเงิน งบดุล งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสด เพื่อให้เข้าใจถึงโครงสร้างของฐานะการเงิน กระแสเงินสด ความสามารถในการทำกำไรของกิจการ 2) ด้านเทคโนโลยี การสื่อสารและการสร้างเครือข่าย ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนสำคัญของทุกธุรกิจโดยเฉพาะเรื่องการสร้างเครือข่ายและการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) ซึ่งในปัจจุบันผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่มีข้อมูลครบถ้วนและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นมีโอกาสมากที่จะประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจ นอกจากนี้ผู้ประกอบการอาชีพอิสระควรแสวงหาความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีใหม่ 3) ทักษะด้านการเขียนแผนธุรกิจและการวางแผนกลยุทธ์ขององค์กรซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางของบริษัทในระยะยาวรวมถึงการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร และ 4) ด้านกฎหมาย ซึ่งจะช่วยในการกำหนดทิศทางของบริษัทและบริหารจัดการข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (Sukthit, 2018) วิทยาลัยการอาชีวศึกษาเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรอาชีวศึกษา ทั้งในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจชุมชนสำหรับผู้เรียนทุกสาขาวิชาเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกเรียนรู้และปฏิบัติรวมทั้งมีพื้นฐานความรู้ด้านเทคนิควิธีและวิชาชีพเฉพาะด้าน ได้มีโอกาสเรียนรู้ การทำธุรกิจอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมทักษะการประกอบอาชีพเพื่อที่จะก้าวเข้าสู่ยุค 4.0 ยุคสมัยของอาชีวศึกษายุคใหม่ในแต่ละสาขาวิชาจึงต้องมีการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับสังคมดิจิทัล ชาญฉลาดในการใช้เทคโนโลยีสร้างสรรค์ผลงานด้วยความคิดสร้างสรรค์ เป็นผู้ปฏิบัติงานที่แก้ปัญหาให้กับหน่วยงานสื่อสารกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดีมีการทำงานร่วมกับองค์กรและสถานประกอบการได้อย่างกลมกลืนเป็นกำลังคนที่ทรงคุณค่าและพร้อมจะพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างฐานผู้ประกอบการหรือผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพอิสระ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนซึ่งมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดใจรับประสบการณ์ใหม่ ๆ มีอิสระในการคิด พินิจ ตัดสินใจ มีแรงจูงใจ แรงบันดาลใจมีความเชื่อมั่นและเป็นตัวของ

ตัวเองส่งผลต่อการผลักดันชีวิต และอนาคตของผู้เรียนให้มีคุณภาพชีวิตในทางที่ดีคู่มือครู เป็นสื่อที่เรียบเรียงเขียนขึ้นเพื่อใช้ประกอบการสอนวิชาใดวิชาหนึ่ง ต้องมีเนื้อหาสาระที่ถูกต้องมีข้อมูลอ้างอิงมีระบบขั้นตอนในการเรียนสำหรับให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพิ่มเติม เช่น สรุปสาระของเนื้อหาวิชาพร้อมทั้งแบบฝึกหัดควรมีหัวเรื่องจุดประสงค์ เนื้อหา สาระและกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรกำหนดเป็นหนังสือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติการของผู้ใช้ให้ความรู้ให้เข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายด้วยตนเอง โดยมีกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินกิจกรรมการวัดผล โดยผู้เขียนที่มีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ นำมาจัดทำให้อ่านง่ายและสะดวกต่อผู้ศึกษาหรือผู้นำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี (Phaophung, 2005, p. 25., Khutmuang, 2006, p. 90., Sirisukpaiboon, 2007, p. 6., Moonkam, 2007, p. 41., Boonsri, 2011, p. 21) คู่มือสำหรับครูมีหลายประเภท การใช้ประโยชน์จึงขึ้นอยู่กับคู่มือชนิดนั้น ๆ โดยทั่วไปคู่มือครูจะอำนวยความสะดวกในด้านความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและ/หรือช่วยให้การจัดการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Vocational Education Promotion and Development Center, 2018, p. 9-10) จากการศึกษาสภาพในการเริ่มต้นประกอบอาชีพอิสระของผู้เรียนอาชีวศึกษา วิทยาลัยการอาชีพบำเพ็ญณรงค์ พบว่า ผู้เรียนมุ่งเน้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะฝีมือในด้านสาขาวิชาที่ตนสนใจเพียงอย่างเดียว จึงทำให้เกิดช่องว่างในด้านองค์ความรู้ของการเป็นผู้ประกอบการหรือการประกอบอาชีพอิสระและขาดทักษะบางประการ อาทิเช่น ทักษะการเขียนแผนธุรกิจ ทักษะการสร้างเครือข่าย ทักษะการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ทักษะการบริหารจัดการเงิน ทักษะด้านการบริหารจัดการเวลา ทักษะด้านการสร้างทีมงานและทักษะด้านการสร้างแบรนด์ เป็นต้น จากผลสำรวจของงานแนะแนวอาชีพและจัดหางาน วิทยาลัยการอาชีพบำเพ็ญณรงค์ ในปีการศึกษา 2561 พบว่าผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 89 คน มีผู้ศึกษาต่อ ทำงานในองค์กรภาครัฐ ทำงานในองค์กรภาคเอกชน ประกอบอาชีพอิสระ รับช่วงต่อจากบิดามารดา

และไม่มีงานทำ คิดเป็นร้อยละ 47.19 0.00 24.72 10.11 17.89 และ 0.00 ตามลำดับ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 47 คน มีผู้ศึกษาต่อทำงานในองค์กรภาครัฐ ทำงานในองค์กรภาคเอกชน ประกอบอาชีพอิสระ รับช่วงต่อจากบิดามารดา และไม่มีงานทำ คิดเป็นร้อยละ 6.38 27.66 42.55 17.06 6.38 และ 0.00 ตามลำดับ และจากการสัมภาษณ์ผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพที่ไม่มีงานทำพบว่าผู้เรียนบางส่วนรอสอบเข้าเรียนในสาขาหรือสถาบันที่ตนสนใจบางส่วนต้องรับงานต่อบิดามารดาโดยเฉพาะงานด้านเกษตรกรรมซึ่งในขณะที่รอศึกษาต่อหรือช่วยงานบิดามารดาไม่สามารถประกอบธุรกิจส่วนตัวหรือประกอบอาชีพอิสระได้เนื่องจากไม่มีทักษะหรือสมรรถนะดังกล่าวทำให้ในการประชุมเพื่อกำหนดเป้าหมายของการศึกษา ในปีการศึกษา 2562 ร่วมกันระหว่างผู้บริหารและครูของวิทยาลัยได้กำหนดให้ครูบูรณาการทักษะด้านการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งได้แก่ ทักษะด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทักษะด้านการเขียนแผนธุรกิจ ทักษะด้านการวางแผนและการตั้งเป้าหมาย ทักษะด้านการทำบัญชี ทักษะด้านการตลาด ทักษะด้านการสื่อสารทักษะด้านเทคโนโลยีและ IT ทักษะด้านการสร้างแบรนด์ ทักษะด้านการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ ทักษะด้านการสร้างทีมงาน ทักษะด้านการปรับทัศนคติให้เป็นเชิงบวก ทักษะด้านการประเมินจุดอ่อนและจุดแข็งของธุรกิจ ทักษะด้านการบริหารจัดการเงิน และทักษะด้านการบริหารจัดการเวลา โดยเลือกทักษะที่ผู้สอนคิดว่าจำเป็นลงในทุกรายวิชาที่เปิดสอนในภาคการศึกษาที่ 1/2562 สำหรับนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เพื่อสร้างให้เกิดสมรรถนะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระกับผู้เรียน ผลจากการดำเนินการดังกล่าวพบว่าครูได้บูรณาการเฉพาะทักษะที่ตนมีความรู้ความเชี่ยวชาญ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการประกอบอาชีพอิสระเฉพาะด้านขาดทักษะที่จำเป็น และบางทักษะไม่ได้เป็นทักษะหลักที่ผู้เรียนจะนำไปใช้ในการเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระได้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการพัฒนาคู่มือสำหรับให้ครูใช้เป็นหลักในการพัฒนาสมรรถนะในการประกอบอาชีพอิสระของผู้เรียนจากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำการวิจัย

เรื่องการพัฒนาครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ วิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ โดยการวิจัยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพความต้องการและแนวทางการพัฒนาครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ วิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ โดยการศึกษาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี นโยบายกระทรวงอุตสาหกรรม บริบทการประกอบธุรกิจในพื้นที่อำเภอบำเหน็จณรงค์ และการถอดบทเรียนจากผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ประสบความสำเร็จ ตลอดจนผลของการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการเสริมทักษะการประกอบอาชีพอิสระ และสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของครูและผู้เรียนต่อความรู้ ทักษะและเจตคติที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระ ขั้นตอนที่ 2 พัฒนาคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ ฯ เพื่อนำไปใช้ในการจัดอบรมและขยายผลสู่การประกอบอาชีพอิสระของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ ขั้นตอนที่ 3 นำคู่มือครูที่พัฒนาขึ้นไปจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูในวิทยาลัย และทดลองใช้หลักสูตรอบรมกับผู้เรียนของวิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ และผู้เรียนและครูในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชัยภูมิ และขั้นตอนที่ 4 การติดตามผลการเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ และการปรับปรุงคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระวิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ จากผลการประกอบอาชีพอิสระของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ สืบเนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพและประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในปีการศึกษา 2563 ผลการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระของผู้เข้ารับการศึกษาเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ วิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ในปีการศึกษา 2563 และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้สอนที่มีต่อสมรรถนะในการประกอบอาชีพอิสระของผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลจากการประเมินขั้นต้นไปปรับปรุงคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ วิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ฉบับสมบูรณ์

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพความต้องการในทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพอิสระ และแนวทางการพัฒนาครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ วิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 เพื่อพัฒนาคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ ฯ

2.3 เพื่อทดลองใช้คู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ ฯ

2.4 เพื่อติดตามผลการอบรม และปรับปรุงคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ ฯ

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการพัฒนาคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ วิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ มีวิธีดำเนินการวิจัยในการวิจัยและพัฒนาคู่มือครูรายละเอียดดังนี้

3.1 ศึกษาสภาพความต้องการในการประกอบอาชีพอิสระโดยการศึกษาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี นโยบายกระทรวงอุตสาหกรรม นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รวมถึงบริบทการประกอบธุรกิจในพื้นที่อำเภอบำเหน็จณรงค์โดยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการถอดบทเรียนจากผู้ประกอบอาชีพอิสระที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 5 คน เป็นศิษย์เก่าที่ดำเนินการธุรกิจในเขตจังหวัดชัยภูมิ และนอกเขตที่ประกอบธุรกิจอิสระทั่วไป และธุรกิจออนไลน์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์การประกอบอาชีพอิสระ

3.1.1 ศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการเสริมทักษะการประกอบอาชีพอิสระ ฯ โดยการใช้แบบบันทึกหลังการสอน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูผู้สอนของวิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน โดยใช้แบบบันทึกหลังการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.1.2 การสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของครูต่อความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระฯ โดยการใช้แบบสอบถามสำรวจความต้องการต่อความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระฯ เพื่อพัฒนาคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เมื่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.83 ถึง 1.00 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำแบบสอบถามทดลองใช้กับครูวิทยาลัยการอาชีพแก่งคร้อย จำนวน 30 คน ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.88 และนำแบบสอบถามไปใช้จริงกับครูผู้สอนของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาบ่อแฮ้ว จังหวัดสุพรรณบุรี ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน

3.1.3 การสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้เรียนต่อความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระฯ วิทยาลัยการอาชีวศึกษาบ่อแฮ้ว จังหวัดสุพรรณบุรี โดยการใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถามสำรวจความต้องการต่อความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระฯ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เมื่อสร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.83 ถึง 1.00 ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำแบบสอบถามทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีวศึกษาบ่อแฮ้ว จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 30 คน ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88

3.2 การพัฒนาคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ ผู้วิจัยได้ทำการกรอร่างคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ วิทยาลัยการอาชีวศึกษาบ่อแฮ้ว จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยนำข้อมูลจากบันทึกหลังการสอน และผลการศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการประกอบอาชีพอิสระฯ ของผู้เรียนอาชีวศึกษา วิทยาลัยการอาชีวศึกษาบ่อแฮ้ว จังหวัดสุพรรณบุรี ในขั้นตอนที่ 1 มาประกอบการยก (ร่าง) คู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ และตรวจสอบความสอดคล้อง ความเหมาะสม และการสอบทานคุณภาพ

ของ (ร่าง) คู่มือครูฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากปรับแก้ไขแล้วนำ (ร่าง) คู่มือครูฯ นำให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ประเมินความเหมาะสมอีกครั้งมีผลการประเมินความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84, S.D. = 0.54$) และปรับแก้ไข และผู้วิจัยได้นำ (ร่าง) คู่มือครูฯ พิจารณาตรวจสอบยืนยันความเหมาะสม โดยใช้วิธีสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ผ่านการประชุม Zoom Cloud Meetings และปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.3 การทดลองใช้และประเมินประสิทธิภาพของคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ ผู้วิจัยได้ดำเนินการประชุมครูผู้สอนของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาบ่อแฮ้ว จังหวัดสุพรรณบุรี ในปีการศึกษา 2563 เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ แนวทาง รวมถึงแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการในการนำคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระฯ ของผู้เรียนอาชีวศึกษา และจัดอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ เป็นผู้เรียนในสังกัดวิทยาลัยการอาชีวศึกษาบ่อแฮ้ว จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 37 คน และจากผู้เข้ารับการอบรมซึ่งเป็นผู้สอนและผู้เรียนในวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 73 คน ก่อนและหลังการอบรม ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบประสิทธิภาพของคู่มือครูฯ เทียบกับเกณฑ์ 80/80 สำหรับแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเรียบร้อยแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ท่าน ประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.83 ถึง 1.00 ปรับแก้ไขและทดลองใช้กับผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีวศึกษาบ่อแฮ้ว จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 60 คน มีค่าความเชื่อมั่น 0.94 ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.23- 0.78 และค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.23-0.53

3.4 การติดตามผลการเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ และการปรับปรุงคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ ผู้วิจัยมีการติดตามผลการประกอบอาชีพอิสระฯ ใน 3 ส่วน คือ

1) ผลการประกอบอาชีพอิสระของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ สืบเนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในปีการศึกษา 2563 ภายหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว 1 ปี (ณ วันที่ 31 มีนาคม 2564) จำนวน 871 คน โดยใช้แบบสำรวจภาวะการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา วิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตรวจสอบความสอดคล้องโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00

2) ผลการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ ในปีการศึกษา 2563 ผู้เข้ารับการอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ ในระยะที่ 1 จำนวน 37 คน เป็นผู้เรียนที่ศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 32 คน และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 5 คน และได้ใช้ทักษะที่ได้รับจากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ในการดำเนินกิจการภายใต้ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษา วิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ จำนวน 7 ร้านค้า โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลผลการดำเนินงานของร้านค้าภายใต้ศูนย์บ่มเพาะผู้ประกอบการอาชีวศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตรวจสอบความสอดคล้องโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00 และ

3) ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้สอนที่มีต่อสมรรถนะในการประกอบอาชีพอิสระของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ที่พัฒนาขึ้นเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครูผู้สอน จำนวน 32 คน ในปีการศึกษา 2563 ที่มีต่อสมรรถนะในการประกอบอาชีพอิสระของผู้เรียนฯ รวมจำนวน 34 คน โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ก่อนนำไปใช้ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความสอดคล้องโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00 และผลจากการทดลองใช้ใน 3 ส่วนนี้ไปปรับปรุงคู่มือครูฯ ให้มีความสมบูรณ์ขึ้น

4. ผลการวิจัย

4.1 ผลการศึกษาศภาพความต้องการ และแนวทางการพัฒนาคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะของผู้เรียนใน

การประกอบอาชีพอิสระฯ พบว่า การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ มีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษาพ.ศ. 2551 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมถึงนโยบายของกระทรวงอุตสาหกรรม ที่ต้องการผู้รับการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในทางปฏิบัติและมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพ ในลักษณะผู้ประกอบการหรือประกอบอาชีพโดยอิสระได้ และทักษะที่จำเป็นของการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ 1) ทักษะด้านการเงิน 2) ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร และการสร้างเครือข่าย 3) ทักษะด้านการเขียนแผนธุรกิจ และ 4) ด้านกฎหมายสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ศิษย์เก่าของวิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 5 คน ผลการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน ผลการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้สอนต่อความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระเห็นว่าทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ 1) ทักษะด้านการเขียนแผนธุรกิจ 2) ทักษะด้านการประเมินจุดอ่อนและจุดแข็ง 3) ทักษะด้านการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ 4) ทักษะด้านการบริหารจัดการเงิน

4.2 ผลการยกย่องคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ ผู้วิจัยได้รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลทักษะที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อการเป็นผู้ประกอบการเรียงตามลำดับคือ ทักษะด้านการเขียนแผนธุรกิจ ทักษะด้านการประเมินจุดอ่อนและจุดแข็ง ทักษะด้านการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ และทักษะด้านการบริหารจัดการเงิน โดยในการยกย่องคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ ได้จัดทำลำดับก่อนหลังเรียงตามลำดับความง่าย - ยากในการพัฒนาทักษะนั้น ๆ และได้นำเอาแอปพลิเคชันใหม่มาประกอบการฝึกอบรมโดยมีลำดับหัวข้อใน (ร่าง) คู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระมีเนื้อหาสาระภายในคู่มือครู ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะใช้เวลา 20 ชั่วโมง ได้แก่ 1) การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ 2) การประเมินจุดอ่อนและจุดแข็งของธุรกิจ 3) การบริหารจัดการเงินและ 4) การเขียนแผนธุรกิจ สำหรับการฝึกอบรมผู้วิจัยได้ใช้การบรรยายอภิปราย การศึกษาใบงาน กิจกรรมกลุ่ม และลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้

ร่วมกับสมาชิกในกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยวิธีการเรียนรู้ การเรียนรู้จากประสบการณ์และการเรียนรู้ตามสภาพจริง แต่ละหน่วยการเรียนรู้มีการทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลังการฝึกอบรม รวมถึงการประเมินผลระหว่างการทำกิจกรรมและนำ (ร่าง) คู่มือครูไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.80 ถึง 1.00 มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84, S.D. = 0.54$) และมีผลการสอบทานคุณภาพในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40, S.D. = 0.50$) และผู้วิจัยได้นำ (ร่าง) คู่มือครูฯ ไปพิจารณาตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมโดยใช้วิธีสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion : FGD) กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน ผ่านการประชุม Zoom Cloud Meetings นำผลที่ได้จากการเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อให้ (ร่าง) ได้คู่มือครูฯ ฉบับที่ 2 มีการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้อง พบว่า มีความสอดคล้องกันในทุกประเด็น และมีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83, S.D. = 0.35$)

4.3 ผลการทดลองใช้คู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ

4.3.1 ผลการประชุมครูเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์แนวทาง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการใช้คู่มือครูฯ และนำคู่มือครูฯ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 กับครูผู้สอนรายวิชาคอมพิวเตอร์ทุกชั้นปี โดยแทรกในเนื้อหาวิชา รายวิชา จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ รวมวัดและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา

4.3.2 การอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 อบรมผู้เรียนที่ได้จากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงที่สมัครใจซึ่งเป็นนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพบำเพ็ญณรงค์จำนวน 37 คน มีผลการทดสอบความรู้พบว่าหลังการอบรมมีผลการทดสอบความรู้สูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบความรู้สมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ วิทยาลัยการอาชีพบำเพ็ญณรงค์

หน่วยการเรียนรู้	การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	df	sig
การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ 4.0	ก่อนอบรม	37	4.76	5.52	13.51*	36	0.00
	หลังอบรม	37	9.89	0.10			
การประเมินจุดอ่อนและจุดแข็งของธุรกิจ 4.0	ก่อนอบรม	37	4.43	5.14	14.73*	36	0.00
	หลังอบรม	37	9.76	0.19			
การบริหารจัดการเงิน 4.0	ก่อนอบรม	37	3.51	3.59	15.65*	36	0.00
	หลังอบรม	37	8.92	0.69			
การเขียนแผนธุรกิจ 4.0	ก่อนอบรม	37	3.27	4.48	14.84*	36	0.00
	หลังอบรม	37	8.57	1.03			

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สำหรับระยะที่ 2 ขยายผลกับครูและนักเรียนนักศึกษาในอาชีวศึกษาจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 73 คน มีผลการทดสอบความรู้พบว่า หลังการอบรมมีผลการทดสอบความรู้สูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบความรู้สมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ อาชีวศึกษาจังหวัดชัยภูมิ

หน่วยการเรียนรู้	การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	df	sig
การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ 4.0	ก่อนอบรม	73	4.38	3.85	24.32*	72	0.00
	หลังอบรม	73	9.84	0.19			
การประเมินจุดอ่อนและจุดแข็งของธุรกิจ 4.0	ก่อนอบรม	73	4.12	3.33	26.51*	72	0.00
	หลังอบรม	73	9.71	0.37			

ตารางที่ 2 แสดงผลการทดสอบความรู้สมรรถนะผู้เรียน
ในการประกอบอาชีพอิสระฯ อาชีวศึกษา
จังหวัดชัยภูมิ (ต่อ)

หน่วย การเรียนรู้	การ ทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	t	df	sig
การบริหาร จัดการเงิน 4.0	ก่อน อบรม	73	3.93	2.79	23.53*	72	0.00
	หลัง อบรม	73	9.15	0.63			
การเขียน แผนธุรกิจ 4.0	ก่อน อบรม	73	3.21	3.78	19.69*	72	0.00
	หลัง อบรม	73	8.58	1.05			

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.3.3 ผลการประเมินประสิทธิภาพของคู่มือครู
เพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระเป็น
การหาประสิทธิภาพ 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 กับนักเรียน
นักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ จำนวน 37 คน
และระยะขยายผลกับครูและนักเรียนนักศึกษาในอาชีวศึกษา
จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 73 คน เพื่อหาค่าประสิทธิภาพ
ของกระบวนการในการฝึกอบรม (E_1) ซึ่งพิจารณาจากผล
การทำกิจกรรมของผู้เข้ารับการอบรมและประสิทธิภาพ
ของผลสัมฤทธิ์ในการอบรม (E_2) ซึ่งพิจารณาจากผล
การทดสอบหลังอบรมโดยใช้เกณฑ์ (E_1/E_2) ที่ 80/80
โดยมีผลการหาประสิทธิภาพในภาพรวมระยะที่ 1 มีค่า
เท่ากับ 89.20/92.84 และในระยะที่ 2 ค่าเท่ากับ
89.43/93.18 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงประสิทธิภาพของคู่มือครูเพื่อเสริม
สมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ
เข้ารับการอบรมประสิทธิภาพกระบวนการ
(E_1) ประสิทธิภาพผลสัมฤทธิ์ (E_2)

ผู้เข้ารับการอบรม	ประสิทธิภาพ กระบวนการ (E_1)	ประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ (E_2)
วิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ (37 คน)	89.20	92.84
อาชีวศึกษาจังหวัดชัยภูมิ (73 คน)	89.43	93.18

4.3.4 ผลการประเมินประสิทธิผลของคู่มือครูฯ
แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 กับนักเรียนนักศึกษา
วิทยาลัยการอาชีพบำเหน็จณรงค์ จำนวน 37 คน มีค่าดัชนี
ประสิทธิผลเท่ากับ 0.88 และระยะขยายผลกับครูและ
นักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 73 คน
มีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.89 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงดัชนีประสิทธิผล

เข้ารับการอบรม	คะแนน		ดัชนี ประสิทธิผล (E.I.)
	ผลรวม คะแนนสอบ ก่อนเรียน	ผลรวม คะแนน สอบหลัง เรียน	
วิทยาลัยการอาชีพ บำเหน็จณรงค์ (37 คน)	591	1374	0.88
อาชีวศึกษาจังหวัด ชัยภูมิ (73 คน)	1142	2721	0.89

4.4 ผลการติดตามผลการอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะ
ผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ และการปรับปรุงคู่มือครู
เพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ
บาทต่อเดือน มีสินทรัพย์ สินค้าคงคลัง และไม่มีหนี้สิน
ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงผลการติดตามนักเรียนนักศึกษาใน
การประกอบอาชีพอิสระ วิทยาลัยการอาชีพ
บำเหน็จณรงค์

ชื่อธุรกิจ	ประเภทสินค้า/บริการ	รายรับ เฉลี่ย/ เดือน (บาท)	รายจ่าย เฉลี่ย/ เดือน (บาท)
BNEC Copy – Print	ถ่ายเอกสาร พิมพ์งาน พริ้นต์รายงาน เข้าเล่ม สกรีนแก้ว/เสื้อ	34,000	12,500
BNEC Welding	ขึ้นวางของงานไม้ งานเชื่อม	28,000	15,000
BNEC Electric	ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ติดตั้ง/ล้างแอร์	32,500	17,500

ตารางที่ 5 แสดงผลการติดตามนักเรียนนักศึกษาในการประกอบอาชีพอิสระ วิทยาลัยการอาชีพบำเพ็ญณรงค์ (ต่อ)

ชื่อธุรกิจ	ประเภทสินค้า/บริการ	รายรับเฉลี่ย/เดือน (บาท)	รายจ่ายเฉลี่ย/เดือน (บาท)
BNEC Carcare Service	บริการเช็ด/ซ่อมรถ เปลี่ยนถ่ายน้ำมันเครื่อง ล้างรถ	54,000	42,000
BNEC Cafe'	ขายกาแฟ น้ำหวาน เบเกอรี่	19,500	6,500
BNEC Proud	เช่าชุด แต่งหน้าจัดดอกไม้	24,000	9,500
BNEC Electronics & Service	ซ่อมอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์/คอมพิวเตอร์/พริ้นเตอร์	26,000	13,500

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.4.1 ผลการติดตามนักเรียนนักศึกษาในเรื่องการประกอบอาชีพอิสระ วิทยาลัยการอาชีพบำเพ็ญณรงค์ พบว่า มีผลประกอบการดี รายรับเฉลี่ย 19,500 ถึง 54,000 บาทต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ย 6,500-42,000 บาท ต่อเดือนรายได้หมุนเวียนเฉลี่ย 12,000-21,500

4.4.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้สอนที่มีต่อสมรรถนะในการประกอบอาชีพอิสระของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพบำเพ็ญณรงค์ จำนวน 34 คน

ตารางที่ 6 แสดงความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้สอนที่มีต่อสมรรถนะในการประกอบอาชีพอิสระของผู้เรียนที่มีต่อสมรรถนะของผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านความรู้	4.48	0.59	มาก
การทำธุรกิจและการประกอบอาชีพอิสระที่สำคัญ เช่น การจัดทำแผนธุรกิจ การจัดการด้านการเงิน	4.53	0.51	มากที่สุด
การเปลี่ยนแปลงของธุรกิจ สถานการณ์ปัจจุบัน	4.44	0.75	มาก
ความรู้ความเข้าใจการประกอบอาชีพอิสระ	4.47	0.51	มาก

ตารางที่ 6 แสดงความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้สอนที่มีต่อสมรรถนะในการประกอบอาชีพอิสระของผู้เรียน ที่มีต่อสมรรถนะของผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ (ต่อ)

รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านทักษะ	4.41	0.44	มาก
การทำแผนธุรกิจ	3.88	0.33	มาก
การจัดการด้านการเงิน	4.50	0.56	มากที่สุด
การติดต่อประสานงาน	4.41	0.50	มาก
การใช้สื่อโซเชียลมีเดีย	4.85	0.36	มากที่สุด
ด้านเจตคติ	4.09	0.55	มาก
สามารถนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนไปประยุกต์ใช้ได้	4.09	0.71	มาก
มีความมั่นใจในการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ	4.06	0.60	มาก
พร้อมที่จะเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ	4.12	0.33	มาก
ด้านสมรรถนะการประกอบธุรกิจ	4.26	0.60	มาก
สร้างเครือข่ายเพื่อประกอบธุรกิจได้	4.41	0.78	มาก
วิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของธุรกิจตนเองได้	4.38	0.49	มาก
บริหารจัดการการเงินของธุรกิจได้	4.41	0.61	มาก
เขียนแผนธุรกิจของตนและปรับเปลี่ยนธุรกิจเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้	4.21	0.61	มาก
บริหารธุรกิจของตนได้อย่างมืออาชีพ	4.09	0.52	มาก
ภาพรวม	4.32	0.54	มาก

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 พบว่าการสำรวจความคิดเห็นด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติต่อการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการกับการเสริมทักษะการประกอบอาชีพอิสระของผู้สอนวิทยาลัยการอาชีพบำเพ็ญณรงค์ พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้สอนที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ผู้ผ่านการอบรมเกิดทักษะในการใช้สื่อโซเชียลมีเดีย (มีค่าเฉลี่ย = 4.85) และความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้สอนที่มีค่าน้อยที่สุด อยู่ในระดับมาก คือ ผู้ผ่านการอบรมมีความมั่นใจในการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ (มีค่าเฉลี่ย = 4.06) และโดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ที่ 4.32 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารและผู้สอนมีความคิดเห็นในทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยความคิดเห็นด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านเจตคติและด้านสมรรถนะ

การประกอบธุรกิจในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ที่ 4.48 4.41 4.09 และ 4.26 ตามลำดับโดยมีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมให้เพิ่มความรู้และกิจกรรมด้านการยิงแอดโฆษณาบนสื่อโซเชียล เพิ่มเติมกิจกรรมด้านการทำแผนธุรกิจ และเพิ่มเวลา การอบรมเรื่องการจัดทำแผนธุรกิจ เนื่องจากเป็นทักษะที่สำคัญและเป็นทักษะที่สร้างความมั่นใจให้กับผู้ประกอบการอาชีพอิสระรายใหม่ที่ผ่านการอบรม

4.4.3 ผลการติดตามการประกอบอาชีพอิสระของผู้เรียนวิทยาลัยการอาชีพบ้านหม้อจันทรังค์ ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงผลการติดตามการประกอบอาชีพอิสระของผู้เรียน

ระดับชั้น	ประเภท	ร้อยละของผู้สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา		
		2561	2562	2563
ปวช.	ศึกษาต่อ	47.19	59.05	66.12
	ทำงานภาครัฐ/ รัฐวิสาหกิจ	0.00	0.00	0.00
	ทำงานภาคเอกชน	24.72	21.90	9.29
	ประกอบอาชีพอิสระ	10.11	16.19	23.50
	รับช่วงบิดามารดา/ เกษตรกร	17.98	2.86	1.09
	ไม่มีงานทำ	0.00	0.00	0.00
รวม		100.00	100.00	100.00
ปวส.	ศึกษาต่อ	6.38	1.91	2.88
	ทำงานภาครัฐ/ รัฐวิสาหกิจ	27.66	30.77	17.31
	ทำงานภาคเอกชน	42.55	44.23	51.92
	ประกอบอาชีพอิสระ	17.02	23.08	27.88
	รับช่วงบิดามารดา/ เกษตรกร	6.38	0.00	0.00
	ไม่มีงานทำ	0.00	0.00	0.00
รวม		100.00	100.00	100.00

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 พบว่า ปีการศึกษา 2563 มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 183 คน โดยมีผู้ศึกษาต่อ ทำงานในองค์กรภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ ทำงานในองค์กรภาคเอกชน ประกอบอาชีพอิสระ รับช่วงต่อบิดามารดา/เกษตรกร และไม่มีงานทำ คิดเป็นร้อยละ 66.12 0.00 9.29 23.50 1.09 และ 0.00 ตามลำดับ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมี

ผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 104 คน มีผู้ศึกษาต่อทำงานในองค์กรภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ ทำงานในองค์กรภาคเอกชน ประกอบอาชีพอิสระ รับช่วงต่อบิดามารดา/เกษตรกร และไม่มีงานทำ คิดเป็นร้อยละ 2.88 17.31 51.92 27.88 0.00 และ 0.00 ตามลำดับ สำหรับปีการศึกษา 2562 มีผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 105 คน โดยมีผู้ศึกษาต่อทำงานในองค์กรภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ ทำงานในองค์กรภาคเอกชน ประกอบอาชีพอิสระ รับช่วงต่อบิดามารดา/เกษตรกร และไม่มีงานทำ คิดเป็นร้อยละ 59.05 21.90 16.19 2.86 และ 0.00 ตามลำดับ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 52 คน มีผู้ศึกษาต่อ ทำงานในองค์กรภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ ทำงานในองค์กรภาคเอกชน ประกอบอาชีพอิสระ รับช่วงต่อบิดามารดา/เกษตรกร และไม่มีงานทำ คิดเป็นร้อยละ 1.91 30.77 44.23 23.08 0.00 และ 0.00ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาผลสำรวจภาวะการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2561 พบว่าผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จำนวน 89 คน มีผู้ศึกษาต่อทำงานในองค์กรภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ ทำงานในองค์กรภาคเอกชน ประกอบอาชีพอิสระ รับช่วงต่อบิดามารดา/เกษตรกร และไม่มีงานทำ คิดเป็นร้อยละ 47.19 0.00 24.72 10.11 17.98 และ 0.00 ตามลำดับ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง มีผู้สำเร็จการศึกษาจำนวน 47 คน มีผู้ศึกษาต่อ ทำงานในองค์กรภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ ทำงานในองค์กรภาคเอกชน ประกอบอาชีพอิสระ รับช่วงต่อบิดามารดา/เกษตรกร และไม่มีงานทำ คิดเป็นร้อยละ 6.38 27.66 42.55 17.02 6.38 และ 0.00 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบภาวะการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษพบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2561-2563 ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ทุกคนมีงานทำเมื่อวิเคราะห์ในรายละเอียด สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษามีแนวโน้มในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพอิสระเพิ่มขึ้นในช่วง 3 ปีการศึกษา และมีแนวโน้มในการทำงานภาคเอกชน และการรับช่วงต่อบิดามารดาหรือการเป็นเกษตรกรลดลง ในช่วง 3 ปีการศึกษา เช่นกัน

4.4.4 ผลการปรับปรุงคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฉบับสมบูรณ์จากการรวบรวมผลการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ วิทยาลัยการอาชีพบ้านหมี่จันทบุรี และจากผลสำรวจความคิดเห็นด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ และสมรรถนะการประกอบธุรกิจในภาพรวมของผู้ผ่านการอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระฯ ได้แก่ 1) เพิ่มเนื้อหาสาระ เช่น การโฆษณาบนเฟสบุ๊ค การเปิดร้านออนไลน์ผ่าน Shopee หรือ Lazada และแผนภาพธุรกิจครบทุกมิติในหนึ่งเดียวด้วย Business Model Canvas และ 2) ปรับระยะเวลาในแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสม

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 ผลการศึกษาสภาพ ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาคู่มือครูฯ พบว่า ผู้เรียนมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพอิสระ และทักษะที่จำเป็นของการเป็นผู้ประกอบการ ได้แก่ 1) ทักษะด้านการเขียนแผนธุรกิจ 2) ทักษะด้านการประเมินจุดอ่อนและจุดแข็ง 3) ทักษะด้านการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ 4) ทักษะด้านการบริหารจัดการเงิน

5.2 ผลการสร้างคู่มือครูฯ พบว่า เนื้อหาสาระ 4 หน่วย ได้แก่ ระยะเวลาที่ 1) การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ 2) การประเมินจุดอ่อนและจุดแข็งของธุรกิจ 3) การบริหารจัดการเงิน 4) การเขียนแผนธุรกิจและเมื่อนำ (ร่าง) คู่มือครูฯ ไปตรวจสอบความเหมาะสม และตรวจสอบยืนยันโดยใช้วิธีสนทนากลุ่มเพื่อประเมินคุณภาพของ (ร่าง) คู่มือครูฯ มีผลการสอบทานของอยู่ในระดับมากที่สุด

5.3 ผลการทดลองใช้คู่มือครูฯ พบว่า การใช้คู่มือครูฯ แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ 1) ใช้กับนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพบ้านหมี่จันทบุรี และระยะที่ 2) ขยายผลกับครูและนักเรียนนักศึกษาในอาชีวศึกษาจังหวัดชัยภูมิมีผลการทดสอบความรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือครูในระยะที่ 1) และระยะที่ 2) มีค่าเท่ากับ 89.20/92.84 และ 89.43/93.188 ค่าดัชนีประสิทธิผล

ในระยะที่ 1) และระยะที่ 2) เท่ากับ 0.88 และ 0.89 ตามลำดับ

5.4 ผลการติดตามผลการอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระพบว่านักเรียนนักศึกษา มีผลประกอบการดี ไม่มีหนี้สิน มีสินค้าคงคลัง มีผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด และภาวะการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษามีแนวโน้มศึกษาต่อ และประกอบอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น ส่วนการปรับปรุงคู่มือครูฯ เพิ่มเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเทคนิคการโฆษณาบนเฟสบุ๊คการเริ่มต้นเปิดร้านออนไลน์ผ่าน Shopee หรือ Lazada และแผนภาพธุรกิจครบทุกมิติในหนึ่งเดียวด้วย Business Model Canvas รวมถึงปรับระยะเวลาในแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสม และปรับระยะเวลาการนำเสนอแผนธุรกิจ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาสภาพ ความต้องการ และแนวทางการพัฒนาคู่มือครูฯ พบว่า ผู้เรียนมีสมรรถนะจนสามารถนำไปประกอบอาชีพอิสระ ทักษะที่จำเป็นในการเป็นผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ได้แก่ 1) ทักษะด้านการเขียนแผนธุรกิจ 2) ทักษะด้านการประเมินจุดอ่อนและจุดแข็ง 3) ทักษะด้านการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ 4) ทักษะด้านการบริหารจัดการเงิน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพการณ์ปัจจุบันการประกอบอาชีพมีความจำเป็นต้องมีทักษะที่จำเป็นเพื่อให้โอกาสและองค์ความรู้ในการพัฒนาผู้ประกอบการให้เกิดการแข่งขัน และพัฒนานวัตกรรมใหม่ช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มและยกระดับมูลค่าให้กับสินค้าและบริการเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Toyota (2017) และ Sukthit (2009) ที่กล่าวว่า ผู้ประกอบอาชีพอิสระที่มีการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม การสร้างสรรค์และออกแบบในธุรกิจสมัยใหม่จะสามารถแข่งขันในตลาดสากลได้ รวมถึงการสร้างโอกาสให้แก่ผู้ประกอบการอาชีพอิสระรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่อยอดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไปสู่ธุรกิจระดับสากล

6.2 ผลการสร้างคู่มือครูฯ พบว่า เนื้อหาสาระ 4 หน่วย ได้แก่ 1) การสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ 2) การประเมินจุดอ่อนและจุดแข็งของธุรกิจ 3) การบริหารจัดการเงิน 4) การเขียนแผนธุรกิจ นำ (ร่าง) คู่มือครูฯ ไปตรวจสอบ

ความเหมาะสม และตรวจสอบยืนยัน โดยใช้วิธีสนทนากลุ่ม เพื่อประเมินคุณภาพของ (ร่าง) คู่มือครูฯ มีผลการสอบทานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากความจำเป็น และทักษะที่สำคัญของการประกอบอาชีพอิสระได้สังเคราะห์เนื้อหาเป็นหน่วย ๆ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบ และยืนยันจึงทำให้คู่มือครูฯ มีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีคุณภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับนักวิชาการที่กล่าวถึงคู่มือครูฯ ก่อนนำไปทดลองใช้จริงจะต้องนำคู่มือครูฯ ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงและหาคุณภาพดี (Phaophung, 2005, p. 25., Khurutmuang, 2006, p. 90., Sirisukpaiboon, 2007, p. 6., Moonkam, 2007, p. 41., Boonsri, 2011, p. 21)

6.3 ผลการทดลองใช้คู่มือครูฯ พบว่า การใช้คู่มือครูฯ แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่ 1) ใช้กับนักเรียนนักศึกษาวิทยาลัยการอาชีพบ้านหมี่จตุรพักตรพิมาน และระยะที่ 2) ขยายผลกับครูและนักเรียนนักศึกษาในอาชีวศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีผลการทดสอบความรู้หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับหาประสิทธิภาพของคู่มือครูฯ มีค่าเท่ากับ 89.20/92.84, 89.43/93.188 มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.88, 0.89 ทั้งนี้เนื่องจากการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ และทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง รวมถึงขยายผลกับกลุ่มอื่น ๆ ทำให้ผลการทดลองใช้มีประสิทธิภาพสูงกว่าตามเกณฑ์กำหนดไว้สอดคล้องกับ Brahmawong (2013) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพของนวัตกรรมมีความจำเป็นที่บ่งชี้ถึงผลการใช้ที่มีคุณภาพ และสามารถก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของนวัตกรรมที่ดี

6.4 ผลการติดตามผลการอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ พบว่า นักเรียน นักศึกษา มีผลประกอบการดี ไม่มีหนี้สินค้าง มีผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา และผู้สอนอยู่ในระดับมากที่สุด และภาวะการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษามีแนวโน้มศึกษาต่อและประกอบอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น ส่วนการปรับปรุงคู่มือครูฯ เพิ่มเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเทคนิคการโฆษณาบนเฟซบุ๊ก การเริ่มต้นเปิดร้านออนไลน์ผ่าน Shopee หรือ Lazada และแผนภาพธุรกิจครบทุกมิติในหนึ่งเดียวด้วย Business Model Canvas

รวมถึงปรับระยะเวลาในแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสม และปรับระยะเวลาการนำเสนอแผนธุรกิจ ทั้งนี้เนื่องจากการประกอบอาชีพอิสระของผู้เรียน และการส่งเสริมความรู้ และทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพอิสระในปัจจุบันจำเป็นต้องมีทักษะต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ประกอบอาชีพอิสระมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถแข่งขันในตลาดต่าง ๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Toyota (2017) และ Sukthit (2009) ที่กล่าวว่า ผู้ประกอบอาชีพอิสระที่มีการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม การสร้างสรรค์และออกแบบในธุรกิจสมัยใหม่จะสามารถแข่งขันในตลาดสากลได้ รวมถึงการสร้างโอกาสให้แก่ ผู้ประกอบอาชีพอิสระรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่อยอดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไปสู่ธุรกิจระดับสากล

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ควรมีการพัฒนาคู่มือครูเพื่อเสริมสมรรถนะผู้เรียนในการประกอบอาชีพอิสระ มีการปรับปรุงเนื้อหาสาระที่สำคัญสอดคล้องกับปัจจุบัน เช่น ด้านการตลาดออนไลน์ ด้านการสร้างแบรนด์สินค้า หรือเรียนรู้การสร้างธุรกิจบนแพลตฟอร์มใหม่ ๆ เช่นบน tik tok รวมถึงช่องทางในหาแหล่งทุนหรือแหล่งสินเชื่อเพื่อธุรกิจ

7.2 ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานของธุรกิจที่ดำเนินการของผู้ผ่านการอบรมเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการติดตามผลการนำสมรรถนะของผู้ผ่านไปใช้ประกอบอาชีพอิสระ และเป็นการสร้างเครือข่ายวิทยากรผู้ช่วยจากผู้ผ่านการอบรมในระยะแรก เพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับผู้เข้ารับการอบรมในรุ่นถัดไป

8. เอกสารอ้างอิง

- Boonsri, J. (2011). *Construction of mathematics Instructional handbook connecting with hill tribe artifacts*, Suksasongkroh Chiang Dao School, Chiang Mai province. (Master's Thesis). Chiang Mai University, Chiang Mai.

- Brahmawong, W. (2005, January-June). Developmental Testing of Media and Instructional Package. **Silpakorn Educational Research Journal**, 5,(1), p. 7-20.
- Dutta, S., Lanvin, B., & Wunsch-Vincent, S. (2015). **The Global Innovation Index 2015 : Effective Innovation Policies for Development**. Retrieved October 12, 2018, from https://ec.europa.eu/futurium/n/system/files/ged/22-globalinnovationindex-wipo_gii_2015.pdf
- Khrutmuang, S. (2006). **Creating a ready-made Lesson good management in theSubdistrict Administrative Organization Uttaradit Province using local wisdom**. Phitsanulok : Naresuan University . Moonkam, S. (2007). **academic achievements to promote academic standing**. Bangkok : PARBPIM. Office of the Education Council. (1999). **National Education Act of B.E. 2542**. Nonthaburi : 21 Century.
- Phaophung, W. (2005). **The development of manual on enhancing the reading, thinking, analyzing and writing activities for Thai language teachers**. (Master's Thesis). Silpakorn University, Nakhon Pathom. Bangkok : King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok
- Sirisukpaiboon, S. (2007). **Training Documents Advancement of academic standing**.
- Sukthit, J. (2018). **4 Skills that Startup & SME Entrepreneurs**. Retrieved October 12, 2018. from <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/645143>
- Thakhakorn, T., & Chantuk, T. (2017, July–December). How to Be New Generation Entrepreneurs in Thailand 4.0. **RMUTT Global Business and Economics Review**, 12,(2), pp. 107-122.
- Toyota, H. (2017). **Innovative ideas : Thailand 4.0 and the fourth industrial revolution**. Retrieved October 12, 2018, from https://www.academia.edu/43701630/Innovative_ideas_Thailand_4_0_and_the_fourth_industrial_revolution
- Vocational Education Promotion and Development Center. (2018). **The Report on the results of supervision operations according to the use of the teacher's manual for learning management : Active Learning English in real life under the management development project Learn English of Vocational Learners by using innovative media and technology to learning**. Bangkok : Vocational Education Promotion and Development Center.
- World Bank Group. (2018). **Doing Business 2018 : Reforming to Create Jobs**. Retrieved October 12, 2018, from <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/28608>